

Kasvu ja vaikuttaminen -osasto

25.4.2022

Eduskunnan talousvaliokunta

HE 39/2022 vp

**HE 39/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain 5 d §:n muuttamisesta**

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään jatkettavaksi kustannustukilain 5 d §:n mukaista kiinteiden kattamattomien kustannusten tukea, joka on tarkoitettu ensisijaisesti keskisuurille ja suurille yrityksille.

Tuen vaikutus työllisyyteen lienee vähäinen

Kuten hallituksen esityksen vaikutusarvioissa todetaan, tällaiset tuet eivät todennäköisesti ole kustannustehokkaita tapoja tukea työllisyyttä. Alun perin kustannustukien taustalla oli pelko laajamittaisesta konkurssiaallosta, joka lamauttaisi taloutta ja tuhoaisi tuotantokapasiteettia. Pelättyä konkurssiaaltoa ei ole tullut, eli tätä perustelua yritystuelle ei enää ole.

Kuten hallituksen esityksen vaikutusarvioissa todetaan, tuen vaikuttavuutta vähentää se, että yrityksillä voi olla myös muita rahoituslähteitä kriisistä selviämiseksi. Tämä korostuu nyt kohteena olevien suurempien yritysten tapauksessa. Tästä näkökulmasta pienten yritysten kohdalla valtion tuelle on paremmat perustelut.

Lainsäädännössä pitäisi pyrkiä ennakoitavuuteen

Kuten aiemmatkin kustannustukikierrokset, niin tämäkin lainsäädäntö tulee voimaan takautuvasti ja lakivalmistelun aikainen kuulemiskierros oli poikkeuksellisen lyhyt.

Alkuun kustannustuen takautuvuutta perusteltiin sillä, että näin ei vääristetä yritysten käyttäytymistä. Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, toistuvien tukikierrosten takia yritykset osaavat ennakoida uusia tukikierroksia, joten tältä logiikalta on pudonnut pohja pois.

Tukikausi on jo ohi ennen kuin lakiehdotus on edes lausunnoilla, joten yrityksillä ei kuitenkaan ole liiketoimintapäätöksiä tehdessään vielä varmuutta siitä, minkälaista tukea ne mahdollisesti saavat. Epävarmuutta toki lievittää julkiset lupaukset tukipaketeista, mutta tuen myöntökriteerit ja yksityiskohdat eivät ole yritysten tiedossa etukäteen.

Tällainen epävarmuus aiheuttaa yrittäjille tarpeetonta stressiä, mutta se voi johtaa myös tarpeettomiin irtisanomisiin, lomautuksiin tai yritysten lopettamisiin. Tieto tuen myöntöperiaatteista voisi helpottaa päätöstä jatkaa liiketoimintaa tai ulkopuolisen rahoituksen saamista.

## Kasvu ja vaikuttaminen -osasto

25.4.2022

Tulevaisuudessa olisi tarkoituksenmukaista etukäteen valmistella lainsäädäntöä, jonka pohjalta voisi rajoituspäätöksiä tehdessä myöntää tukea. Hyvissä ajoin valmistellun tuen voisi myös suunnitella sellaiseksi, että se paremmin tukisi työllisyyttä. Etukäteen valmisteltu tuki olisi myös yritysten näkökulmasta ennakoitavampaa. Lisäksi vältettäisiin vaikutelma, että tuen erilaisia parametreja ja myöntöperiaatteita ratkotaan varsin nopeasti esimerkiksi alan edunvalvojilta tulevan palautteen perusteella.

Luvattu tuki pitää toteuttaa, mutta tukikierteestä on palattava normaaliin markkinatalouteen

Koronakriisin akuutissa vaiheessa oli luontevaa, että valtio puuttui markkinoiden toimintaan erilaisilla tukitoimilla. Normaalisti markkinataloudessa näin ei kuitenkaan kuulu toimia.

Kun hallitus on jo luvannut yrityksille tällaista koronatukea, niin nämä lupaukset pitää lunastaa. Täyskäännös heikentäisi valtion lupausten uskottavuutta. Tulevaisuudessa tästä jatkuvasta tukikierteestä pitää kuitenkin päästä irti.

Monella yrityksellä on kiistatta edelleen suuria vaikeuksia koronakriisin takia, mutta jossain määrin tällaiset vaikeudet ja riskit kuuluvat markkinatalouteen. Tällä hetkellä Venäjän aloittama sota aiheuttanee monille yrityksille jo suurempia vaikeuksia kuin koronakriisi. Yhä jatkuvat koronatuot voivat herättää odotuksia siitä, että valtio tukisi yrityksiä myös Venäjä-riskin realisoituessa.

Jatkuva tukipolitiikka tulee kuitenkin veronmaksajille kalliiksi. Lisäksi se voi heikentää talouden dynamiikkaa ja tuottavuuskehitystä. Tällaiset yritystuet suosivat vanhoja yrityksiä, eli ne vääristävät markkinoiden toimintaa ja hidastavat tuottavuuskasvun taustalla olevaa luovaa tuhoa. On myös epätervettä, jos yrityksille syntyy korostunut kannustin seurata tai vaikuttaa valtion tukipolitiikkaan.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Ilkka Kaukoranta  
pääekonomisti